

Tryggve Svane

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV 1633

Fh. Fellingsbro Folkhögskola
och Lantmannaskola

4

Arboga vänliga julbrev i Västernorrlands söcker,

Söderman

Södermanlands län.

(Västernorrland) län.
Västernorrland

Lär i tiden förses julen i många hänseende
ganska olika mot nu. Julen var under flera tiden
mera beslig, därför den också var mera
eftersläktad än nu. Det första man gjorde
var att bränna julbrännvid, vilket försig-
gick i ganska stor utsträckning. Sedan
dessa var manuskriptet, började julstokket,
då de sål gödda djuren stokades. Då var
att hugga och hugga fliker, som
fick visa prov på hur de kunde ordna
allt, såsom ringning, styckning och sättning,
så att ingenting fick spännas bort.
Veckan före jul skulle det byggas julst.
Dessa tillagades av lika mycket råg och smör,

(H. S. S.)

22

-ungefär en halv spann av sårj, efter den tärns
mätt. För bryggen skulle mättet "siftas", d. v. s.
paktas med närm och arbetas grundligt. Så fick
det stå innehållt med en runt lokan till kl. 12-1
på natten. Långa fick man lägga den så kallade
"rosten", som bestod av råghalm, som mättet
skulle ligga på under bryggen. När jullet var
färdigt, börjades julskaket.

Detta bestod av stora lötter limpor, vitbröd,
sunder och riktkaker samt kringlor och
skorpor. Sedan julskaket var färdigt, börjades
rengöring och skuring av kopper och linn.

Färdan bestod av flata och djupa fat, tallrikar,
slap och skålar med grepar men även allt
skulle skuras, så att det blev blankt som
silver. Sedan skurades och fejdades från guld
till lok. När allt detta var färdigt, togs

julhelmen, v. s. lugheten, trösked med "slaga",
och beiddes ut öre hela golvet tjockt och mjukt
ut på. I synnerhet barnen hade mycket roligt,
och att rulla sig i den.

Senna helan fick sig tagas ut för en nyårsaftnen.
Sedan behöves julbordet, först en ut hemmaröde duk,
därpå ständes en hel kakt skinka, en stor skink
samt julbollar av alla slag. Detta skulle stå
övert öre hela julnatten. Vid middan skulle
stå en stor ljusstake med ut slott ljus, detta
skulle brinna hela julnatten, och den, som kunde
hålla sig vakna, skulle få se ljuset brinna med
twa lågor, den skulle var Frälsaren född, så
var sägnen. När sedan på morgonen det var
dags att resa till julottan, plögade man alltid

4. giva hestarna en julsup, så att de kunde
springa rikligt fort hem.

När man sedan kom hem från julottan och
satt sig vid det festligt dukade bordet,
blev det ofta för mycket av det goda,
och för gubbarna för det mesta blev för
mycket glada och berösta av sig.

Vi se således, att julen i gamla tiden ej
frändes alldeles oklanderligt. /

Tryggve Lovberg.

Skurs: Väichulta
Reboga.